

DOI: 10.31617/3.2023(131)08
УДК 339:355.097.2]:323.21

МІРКО Наталія,
к. н. з держ. упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
Державного торговельно-економічного
університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
ORCID: 0000-0003-4884-5195
n.mirko@knute.edu.ua

MIRKO Natallia,
PhD (Public Administration),
Associate Professor of the Department
of Public Administration
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0003-4884-5195
n.mirko@knute.edu.ua

ЛАДОНЬКО Людмила,
д. е. н., професор, професор кафедри
мистецьких дисциплін
Національного університету "Чернігівський
колегіум" імені Т. Г. Шевченка
вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів,
14000, Україна
ORCID: 0000-0002-4105-051X
Ladonkoluda@gmail.com

LADONKO Liudmyla,
Doctor of Science (Economics), Professor,
Professor of Art Disciplines Department,
T.H. Shevchenko National University
"Chernihiv Colehium"
53, Hetmana Polubotka St., Chernihiv, 14000,
Ukraine
ORCID: 0000-0002-4105-051X
Ladonkoluda@gmail.com

МІЖНАРОДНЕ ВОЛОНТЕРСТВО ТА РОЗВИТОК ГРОМАДСЬКОГО СЕКТОРУ

За повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну волонтерський рух та громадські організації подолали чимало викликів. Громадський сектор, представлений волонтерським рухом, наразі відіграє важливу роль у цьому процесі. Кризова ситуація в Україні призводить до появи нових ідей та активізації менш помітних неприбуткових організацій, виводячи на поверхню проблеми, що тривалий час ховалися в глибині українського суспільства. Метою статті є визначення сутності міжнародного волонтерства та його впливу на розвиток українського громадського сектору. Використано наукові та емпіричні методи: збору й порівняння інформації, комплексного аналізу, синтезу та узагальнення для визначення впливу міжнародного волонтерства на розвиток громадського сектору України. Проаналізовано основні етапи розвитку світового та українського волонтерства. Обґрунтовано вплив міжнародного волонтерства на громадські сектори в Україні. Доведено, що держава бере участь у міжнародному співробітництві у сфері волонтерської діяльності, співпрацює з іноземними країнами та міжнародними організаціями з питань розвитку та популяризації волонтерського руху.

Ключові слова: волонтерство, громадський сектор, благодійність, волонтерський рух, громадянське суспільство, волонтерська ініціатива.

JEL Classification: B55, C61, H11, J17.

INTERNATIONAL VOLUNTEERING AND DEVELOPMENT OF THE PUBLIC SECTOR

In the conditions of the full-scale invasion of the Russian Federation into Ukraine, the volunteer movement and public organizations have overcome many challenges. The public sector, represented by the volunteer movement, is currently playing an important role in this process. The crisis situation in Ukraine has led to the emergence of new ideas and the activation of less visible non-profit organizations, bringing to the surface problems that have long been hidden in the depths of Ukrainian society. The aim of the article is to determine the essence of international volunteering and to define its impact on the development of the public sector in Ukraine. Scientific and empirical methods, such as: collection and comparison of information, a complex method of analysis, a method of synthesis and generalization to determine the impact of international volunteering on the development of Ukrainian public sectors, were used in the article. The main stages of global and Ukrainian volunteerism development have been analyzed. The impact of international volunteering on public sectors in Ukraine has been substantiated. It has been proven that the state participates in international cooperation in the field of volunteering, cooperates with foreign countries and international organizations for the purpose of developing and spreading volunteerism, and concludes relevant international agreements with them.

Keywords: volunteering, public sector, charity, volunteer movement, civil society, volunteer initiative.

Copyright © 2023, Автор(и). Це стаття відкритого доступу, яка розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License 4.0 (CC-BY) Міжнародна ліцензія, (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Вступ

Бойові дії демонструють неймовірну силу та масштабність волонтерського руху в Україні. Волонтери спільно з неприбутковими організаціями надають масштабну добровільну допомогу українській армії та постраждалим від російського вторгнення в Україну, збирають кошти та закупають необхідні речі для фронту й цивільного населення, координують діяльність центрів для внутрішньо переміщених осіб, потенційних переселенців та готують місця для їхнього розміщення, надаючи психологічну підтримку дітям та молоді, організовують кампанії зі здачі крові, допомагають людям похилого віку, забезпечують транспорт до лінії фронту. Саме в цих сферах волонтерська діяльність виявилася найефективнішою під час війни.

Нині держави розвиваються у динамічному глобалізованому середовищі, їм доводиться переосмислювати окремі функції, можливості та відповідальність перед своїми громадянами. Волонтерство за сучасних викликів стало важливим інструментом державної соціальної політики. Громадський сектор, представлений волонтерським рухом, наразі відіграє вирішальну роль у цьому процесі. В Україні кризові ситуації часто мобілізують креативні сили суспільства, завдяки чому з'являються нові ідеї, активізуються малопомітні неприбуткові організації, знаходяться несподівані рішення для раніше глибоко прихованих проблем. Наразі український волонтерський рух активізував громадську думку і став індикатором фундаментальних перетворень у соціальній структурі українського суспільства.

Результати наукових досліджень свідчать, що в Україні та за її межами присутня та чи інша форма волонтерства. У багатьох країнах волонтерська діяльність легалізована. Значний внесок у дослідження сутності, функцій і змістовних характеристик волонтерства зробили провідні закордонні науковці *Overgaard* (2019), *Say & Malynovska* (2022), *Whittaker, McLennan & Handmer* (2015), *Wilson* (2000) та інші. Серед українців, які роблять свій непосильний внесок у цю сферу, можна назвати таких учених: Яцюк (2023), Баковецька (2021), які у своєму дослідженні зауважують на проблемі розвитку волонтерського руху на території України. Доречно зазначити, що праця Горінова та Драпушко (2022) "Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження" дає додатковий матеріал щодо характеру волонтерської діяльності в Україні. Змістовні характеристики та аналіз напрямів удосконалення соціального і правового забезпечення волонтерської діяльності в Україні за прикладом міжнародного досвіду наведено у статті (Кісіль, Кончаковська, 2023). Однак важливим для подальших досліджень є всебічне та глибоке вивчення аспектів міжнародного волонтерства та його впливу на розвиток громадського сектору в Україні.

Мета цієї статті – розкрити сутність міжнародного волонтерства та ідентифікувати його вплив на розвиток українського громадського сектору. Відповідно до цієї мети завданнями дослідження є аналіз

розвитку міжнародного волонтерства, визначення його впливу на розвиток українського громадського сектору та дослідження культурних взаємозв'язків через волонтерство.

Методологічним підґрунтям дослідження став науково-емпіричний метод – збір і порівняння інформації для визначення сутності міжнародного волонтерства. Комплексні аналітичні методи використовувалися для вивчення основних етапів розвитку світового волонтерства. Методи інтеграції та узагальнення – для визначення впливу на розвиток українського громадського сектору. Теоретичною основою дослідження є праці вітчизняних учених, українська нормативно-правова база та міжнародне законодавство.

Гіпотеза: волонтерська діяльність є основою побудови та розвитку громадянського суспільства, що втілює найбагатіші прагнення людства до миру, свободи, безпеки та справедливості. Волонтерство сприяє покращенню якості життя, особистому процвітання та глибшій солідарності, реалізації базових потреб для більш справедливого та мирного суспільства, більш збалансованого економічного та соціального розвитку, створення нових робочих місць та кар'єри.

1. Особливості розвитку волонтерства: світовий досвід

Волонтерський рух є глобальним процесом, який об'єднує людей, що прагнуть зробити свій внесок у добробут міжнародної спільноти. Уряди розвинених країн визнають волонтерство ефективним інструментом соціального розвитку і заохочують його поширення.

Середина XIX ст. вважається часом зародження волонтерського руху у світі. У цей період відомий французький письменник і журналіст Жан-Анрі Дюнан запропонував створити Червоний Хрест – організацію, яка працюватиме на добровільних засадах і надаватиме першу допомогу полоненим й пораненим. Принципи Анрі Дюнана дотримуються волонтерські організації по всьому світу і дотепер. Особливого розвитку волонтерський рух набув у США, де він зародився ще в XIX ст. Тоді в рамках політики "Нового курсу", спрямованої на скорочення безробіття, під керівництвом Ф. Рузвельта створено Цивільний корпус охорони природи для проведення важливих заходів, пов'язаних з захистом довкілля та збереженням природних ресурсів. Програма набула великої популярності серед громадськості й стала прототипом для подальших масштабних заходів і екологічно орієнтованих проєктів. З 1990-х років волонтерський рух поширився по всій території Сполучених Штатів й наразі відкритий для всіх верств населення, незалежно від освіти, доходу чи роду занять (Overgaard, 2019).

У США, Канаді, Австралії, Великобританії, Італії, Японії та інших розвинених країнах волонтерство підтримують органи державної влади. Уряди цих країн надають значну підтримку волонтерству через ухвалення законодавчих актів, спрямованих на заохочення його розвитку, створення програм державних волонтерських центрів та приватних волонтерських програм. Понад 100 млн осіб в Європі працюють

волонтерами, троє з десяти європейців вважають себе волонтерами, близько 80 % громадян визнають волонтерство важливою частиною демократичного життя в Європі, а інвестиції у волонтерство – інвестиціями в соціальну згуртованість (Say & Malynovska, 2022).

Держава заохочує до волонтерської діяльності громадянський сектор. Так, у Німеччині створено державну програму підтримки волонтерів, у рамках якої активісти отримують пільги та знижені податки. У США здебільшого волонтери будують соціальне житло для вразливих груп населення, а в ЄС та США волонтери мають перевагу під час працевлаштування. Зокрема багато західних організацій вимагають певну кількість волонтерських годин (волонтерських кредитів) для отримання роботи або для вступу чи закінчення престижного університету. Досвід волонтерства вигідно вирізняє кандидата під час працевлаштування з-поміж інших претендентів. У Молдові у разі однакових результатів ЗНО перевага надається абітурієнтам з досвідом волонтерства. В Європейському Союзі є чітке розуміння того, що волонтерство створює конкурентні переваги та кар'єрні можливості (Горінов, & Драпушко, 2022).

Представники європейської волонтерської служби, що працюють волонтерами в іншій країні впродовж тривалого часу, не лише отримують близько 30 євро на день на власні витрати, а й навіть не зобов'язані звітувати про ці кошти (вважається, що волонтери витрачають ці кошти на харчування та інші мінімальні побутові потреби). У Румунії закон про безробіття передбачає, що мінімальна заробітна плата за волонтерство не є безпосередньою причиною втрати соціальних виплат (наприклад з безробіття) для осіб, що мають соціальне медичне страхування або соціальне забезпечення (Баковецька, 2021).

У Польщі, згідно із Законом про податок на доходи фізичних осіб, усі виплати, отримані волонтерами через їхню волонтерську діяльність, звільнені від оподаткування. До таких виплат належать витрати на харчування, проїзд, добові та інші необхідні витрати, яких зазнав волонтер під час діяльності, витрати на навчання у сфері послуг, що надаються волонтеру, страхування юридичної відповідальності, медичне страхування та страхування від нещасних випадків (Кісіль & Кончаковська, 2023).

Необхідність більш комплексного та ефективного підходу до просування прав та обов'язків громадян є ключовим елементом ролі ООН як міжнародної організації, оскільки вона є засобом саморозвитку через захист і зміцнення загальнолюдських цінностей, виконання прав та обов'язків громадян і реалізацію людського потенціалу. Однак важливим елементом цього є відкрита та ефективна взаємодія між громадянами та владою, а також синергія між їхніми діями.

2. Волонтерство в Україні

Розвиток волонтерського руху в Україні розпочався на початку 1990-х років, коли була створена служба "Телефон довіри". З 1992 р. активно розвивається мережа соціальних служб для молоді.

Активізації волонтерського руху сприяла внутрішня криза, що призвела до розбалансування адміністративної системи, браку якісних управлінських рішень та дефіциту ресурсів, а також зовнішня агресія, що поглибила дисбаланс між спроможністю держави ефективно виконувати свої функції та задовольняти базові потреби громадян. Українські громадяни сприймають це як особистий виклик і загрозу своїй самоідентичності. Українське громадянське суспільство має відповісти на цей виклик, оскільки формальні державні структури не можуть задовольнити всі потреби суспільства.

Варто зазначити, що в умовах соціально-економічної та політичної нестабільності громадяни України широко підтримують волонтерство, і ця тенденція стала невід'ємною частиною суспільного життя.

Зокрема у 2014 р. значно зросла кількість громадян України, залучених до благодійної та волонтерської діяльності (рис. 1).

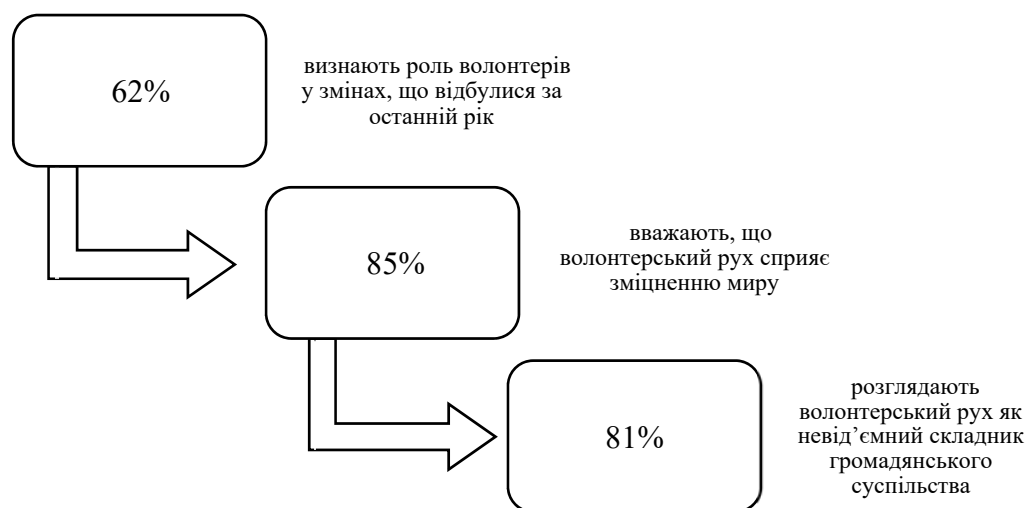

Рис. 1. Результати дослідження "Волонтерство в Україні"

Джерело: Баковецька (2021).

Українці приділяють велике значення волонтерству в розвитку суспільних процесів, про що свідчать дані дослідження "Волонтерство в Україні", проведеного на замовлення Представництва ООН в Україні. Тож основними напрямками волонтерства цього року є підтримка Збройних Сил України та поранених, допомога соціально незахищеним верствам населення та благоустрій громадських просторів (Баковецька, 2021).

Однак хоча волонтерство може бути дуже ефективним, потенційна синергія втрачається, якщо взаємодія з владою не є чітко врегульованою. В Україні правове регулювання волонтерської діяльності розпочалося у 2002–2003 рр. Здебільшого відносини, пов'язані з волонтерством, регулюються Законом України "Про волонтерську діяльність" (Закон України "Про волонтерську діяльність", 2011). Якщо порівняти з міжнародним законодавством про волонтерство, українське має вікові обмеження – мінімальний вік для волонтерів становить 14 років. Цей

закон діє вже 12 років і неодноразово піддавав критиці з боку суспільства. Так, 15 серпня 2022 р. Верховна Рада ухвалила зміни до Закону "Про волонтерську діяльність", спрямовані на популяризацію волонтерства, Закон України "Про внесення змін до Закону України Про волонтерську діяльність щодо підтримки волонтерської діяльності" (Закон України "Про внесення змін до Закону України Про волонтерську діяльність щодо підтримки волонтерської діяльності", 2022). Закон розширює сферу діяльності та доповнює положення ст. 6 щодо розміру та виплати тимчасової грошової допомоги в разі загибелі або інвалідності волонтера під час виконання ним службових обов'язків, розроблення державної цільової програми підтримки волонтерського руху в Україні та інших заходів з підтримки волонтерства (Закон України "Про волонтерську діяльність", 2023). Також внесено зміни до Податкового кодексу, що стосуються особливостей діяльності волонтерів та неприбуткових організацій в умовах воєнного стану (Податковий кодекс України, 2023). Зміни передбачають виключення з оподаткованого доходу витрат на перебування волонтерів в організаціях для проходження медичних оглядів та вакцинації, а також витрат на відрядження волонтерів (проїзд, проживання, харчування, телефон, оформлення паспортів, проїзних квитків, страхування тощо) та не враховують розрахунок реєстраційної суми ПДВ для гуманітарної діяльності.

З огляду на ці зміни Міністерство молоді та спорту зазначило, що одним з пріоритетів його діяльності є забезпечення підтримки волонтерства під час війни. Про це заявив заступник міністра молоді та спорту на Саміті з питань волонтерства та гуманітарної діяльності. Він зауважив на необхідності сприяти визнанню волонтерства та впровадженню механізмів, щоб здобутки молодих людей враховувалися як надбавка під час здобуття освіти та працевлаштування, а також висвітлювати та заохочувати громадян до розвитку їхньої спроможності підтримувати волонтерські організації (Баковецька, 2021).

Важливим кроком у створенні сприятливих умов для українського волонтерства під час війни виступає державна підтримка волонтерських ініціатив – розширення прав волонтерів та їх сімей, захисту прав волонтерів, надання їм додаткових гарантій. Свідченням тому є розміщення на порталі Мінцифри вебсторінки "Державні послуги для волонтерів – на Гіді" (Міністерство цифрової трансформації України, 2022, 5 грудня) з переліком посилань на відповідні послуги на порталі "Дія", зокрема:

державну реєстрацію організацій та установ, що залучають до своєї діяльності волонтерів;

декларування допомоги: подання декларації про ввезення гуманітарної допомоги;

соціальну допомогу: одноразова грошова допомога членам сім'ї загиблого волонтера; одноразова грошова допомога через інвалідність волонтера.

Наразі в Україні працює велика кількість волонтерських організацій, що допомагають українській армії, Національній гвардії та іншим формуванням (зокрема і добровольчим) ще від 2014 р.

Зокрема Благодійний фонд допомоги армії "Повернись живим" активно функціонує вже 9 років. Фонд закуповує обладнання, яке допомагає рятувати життя військовим: тепловізійну оптику, квадрокоптери, автомобілі, системи захисту та розвідки. "Повернись живим" є першою благодійною організацією в Україні, яка отримала ліцензію на закупівлю та імпорт товарів військового та подвійного призначення. Фонд розробляє аналітику, яка стане основою майбутніх рішень держави в оборонній сфері, реалізує проекти підтримки ветеранського підприємництва та реабілітації. Інструктори Фонду займаються підготовкою саперів, операторів безпілотних літальних апаратів (БПЛА), артилеристів і снайперів, навчають домедичній допомозі. За час свого існування Фонд зібрав на потреби Сил оборони понад 4.5 млрд грн та підготував понад 10 тисяч висококваліфікованих військових фахівців (Горінов, Драпушко, 2022).

Благодійний фонд Сергія Притули здійснює забезпечення українських воїнів засобами зв'язку, оптичними пристроями, дронами та БПЛА, транспортом і засобами тактичної медицини. У серпні 2022 р. фонд придбав супутник компанії *ICEYE* за 600 млн грн для української розвідки. Частину зібраних коштів Фонд скеровує в гуманітарний прифронтовий штаб, який допомагає цивільним в окупації та прифронтових містах і селах. Координація фінансової та гуманітарної допомоги здійснюється налагодженою логістичною системою з п'яти центрів в Україні та Польщі (Горінов, Драпушко, 2022).

Армія *SOS* – благодійний фонд, який заснований у 2014 р. Організація починала свою діяльність з допомоги окремим батальйонам ще на початку російського вторгнення. Та невдовзі вона розробила авторське програмне забезпечення Кропива – застосунок для артилерійських планшетів, який прискорює роботу безпілотників за допомогою інтелектуальних карт. Окрім постачання Кропиви, Армія *SOS* модернізує системи ППО в українських регіонах для швидшого реагування на повітряні загрози, проектує та конструює БПЛА і засоби радіорозвідки. Серед них – відомий безпілотник Валькірія (Кісіль & Кончаковська, 2023).

Це далеко не повний перелік організацій та їх напрямів діяльності, що свідчить про значну роль волонтерства в системі забезпечення національної безпеки країни. Волонтери об'єднані спільною метою – забезпечити стійкість суспільства, зберегти якомога більше життів.

У березні 2021 р. Українською волонтерською службою, Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) та ІТ-компанією *SoftServe* за підтримки Міністерства молоді та спорту запущена Волонтерська платформа, яка об'єднала волонтерські організації та індивідуальних волонтерів України. З початку війни завдяки цій платформі волонтери швидко

реагують на запити тих, хто потребує допомоги. На сьогодні Волонтерська платформа об'єднує понад 400 тис. користувачів, понад 500 організацій і локальних волонтерських ініціатив та 1150 волонтерських можливостей. Використання цього ресурсу дозволяє швидко налагодити зв'язок між волонтерами та отримувачами допомоги. За перші місяці війни кількість користувачів Платформи зросла втричі. За весь час Платформа зібрала близько 50 тис. реєстрацій на волонтерські можливості (Горінов, Драпушко, 2022).

Отже, волонтерство є надзвичайно важливою діяльністю, що визнається на державному рівні. Починаючи з 2014 р., рух набув неабиякої позитивної репутації серед громадян, високого рівня довіри суспільства, а його представники отримали низку національних нагород. Таким чином, можна констатувати створення нового суспільного феномену.

3. Вплив міжнародного волонтерства на громадські сектори в Україні: обмін досвідом та культурні взаємозв'язки через волонтерські ініціативи

Український сектор громадянського суспільства має особливий шлях розвитку, який поступово наближається до європейського, на відміну від країн СНД. Однак йому ще належить пройти довгий шлях, щоб виокремити професійні організації громадянського суспільства, здатні виконувати якісну роботу на замовлення місцевої влади та уряду, об'єднувати велику кількість громадян та мати значний вплив на процеси прийняття рішень місцевою та національною владою.

До повномасштабної війни громадські сектори фінансувалися коштом грантів, значно меншою мірою – бізнесу, влади або громадськості. Місцеві організації зазвичай зосереджені тільки на своїй вузькій сфері і не співпрацюють з іншими організаціями. Зазвичай вони об'єднуються в рамках регіональних форумів або національних проєктів. Загалом українське громадянське суспільство досягло значного прогресу за останнє десятиліття, вагомим поштовхом до цього стало повномасштабне вторгнення російської армії 24 лютого 2022 р. в Україну. Організації та активісти, не припиняючи свою діяльність, трансформували знання та навички для прискорення перемоги України.

Громадська організація "Український Альянс" співпрацювала з різними національними та міжнародними установами, фондами та організаціями, зокрема з Фондом Фрідріха Науманна в Німеччині, Американською Радою та Українською Академією Наук; з центральними урядовими установами та міністерствами (Міністерство молоді та спорту і Міністерство закордонних справ), а також з місцевими органами влади. Під час масштабної окупації багато членів організації виїхали за кордон, декого мобілізували. Проте молоді люди приєдналися до команди, розуміючи, що потрібна їхня допомога. Згодом через мережу

міжнародних та українських донорів відкрито гуманітарний центр у Києві, який після 24 лютого 2022 р. отримує гуманітарну допомогу з-за кордону і розподіляє її за потребою. Окрім підтримки української армії та інших силових структур, ГО також зосереджена на допомозі цивільному населенню у прифронтових районах та з евакуацією сімей дипломатів (Юрченко, 2022).

Донорами українських волонтерських організацій є міжнародні фонди та структури:

Open Society Foundations – Міжнародний фонд "Відродження", заснований філантропом Дж. Соросом і частиною міжнародної мережі Фундацій відкритого суспільства;

SIDA – шведська урядова агенція з міжнародного співробітництва та розвитку, має двосторонню співпрацю з 35 країнами Африки, Азії, Латинської Америки й Європи;

USAID – провідна світова міжнародна агенція розвитку, створена в США у 1961 р.;

UNDP – програма ПРООН з розбудови стійкості та відновлення;

Global Greengrants Fund – міжнародна організація, що надає гранти на реалізацію екологічних проєктів;

National Endowment for Democracy (NED) – Національний фонд на підтримку демократії – приватний некомерційний фонд, метою якого є зростання та зміцнення демократичних інститутів у всьому світі. Заснований у 1983 р., фінансується Конгресом США, щороку надаючи понад 2000 грантів на підтримку проєктів неурядових організацій за кордоном, які працюють заради розвитку демократичних цілей у понад 100 країнах (Горінов, Драпушко, 2022).

З початку війни громадський сектор України зіткнувся з новою реальністю (рис. 2).

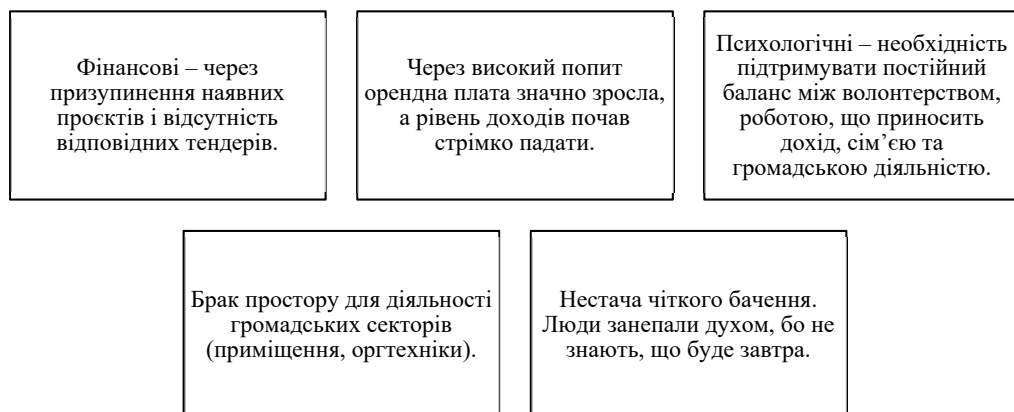

Рис. 2. Труднощі в діяльності громадського сектору на початку повномасштабного вторгнення

Джерело: складено авторами за (Кісіль & Кончаковська, 2023).

Попри труднощі, громадські активісти здебільшого беруть участь або організовують волонтерські штаби, підтримують внутрішньо переміщених осіб та збирають допомогу для армії. Водночас волонтерам важко зрозуміти, як підтримувати сектор громадянського суспільства в Україні, оскільки ситуація та потреби активістів постійно змінюються.

Через повномасштабне вторгнення росії в Україну багато людей виїхали за кордон, де їх вважають біженцями, вони отримували допомогу від місцевих волонтерів. Багато українських людей шукали можливості допомогти державі як міжнародні волонтери, у такий спосіб сприяючи міжкультурному обміну та працюючи на глобальні цілі.

З досвіду міжнародного волонтерства українці вчать, як правильно формувати та розвивати волонтерські цінності. Численні приклади міжнародного волонтерства, різноманітні волонтерські школи та академії додають ще більшого ентузіазму. На міжнародному рівні ми спостерігаємо тенденцію до організаційного упорядкування волонтерського руху. Найвідомішими добровільними організаціями у світі є Всесвітня громадянська служба, Волонтери ООН, Альянс Європейських волонтерських організацій, Координаційний комітет міжнародних волонтерських організацій під егідою ЮНЕСКО, Асоціація волонтерських організацій, Молодіжна акція за мир. Усі ці організації глобального пацифістського характеру. Їхня діяльність спрямована на розв'язання соціально-гуманітарних (допомога людям з обмеженими фізичними можливостями, особам похилого віку), соціокультурних (просвітництво), інформаційно-консультативних (інформаційна допомога) та екологічних (охорона природного середовища і раціональне природокористування) проблем людства.

Окрім гуманітарної, міжнародне волонтерство опікується також і військовою діяльністю. Багато країн, включно зі США, залучені в цей процес. Пости в соціальних мережах створюють враження, що різні потоки допомоги українцям приносять свої плоди.

Найпопулярнішим нині є онлайн-волонтерство, яке активно використовують блогери. Вони репостять зустрічі волонтерських організацій та певних бригад, оперативно збирають необхідні суми грошей, закуповують речі та необхідне обладнання й відправляють їх на фронт, також допомагають біженцям, які рятуються від збройних нападів. Найвідомішими платформами для збору коштів є соціальні мережі (*Twitter*, *Instagram*) і месенджер *Telegram*, де поширюється інформація про численні потреби волонтерів і громадян України. Завдяки онлайн-волонтерству проходило багато зборів протягом майже дворічної війни, через що світ був здивований кількістю зібраних коштів.

Отже, держава бере участь у міжнародному співробітництві у сфері волонтерської діяльності, співпрацює з іноземними державами та міжнародними організаціями для розвитку та популяризації волонтерства.

Висновки

Сучасне волонтерство – це інститут громадянського суспільства, що навчає людей соціальним навичкам та дає їм змогу виявити багато інших якостей. Український волонтерський рух об'єднав активних та свідомих громадян, сприяв налагодженню ефективної співпраці між громадянським суспільством та державними інституціями, продемонстрував героїзм, мужність і солідарність українців, відіграв важливу роль у зміцненні обороноздатності країни та надав цінну підтримку. Українське волонтерство зробило значний внесок у розвиток міжнародного волонтерства та створило культуру, спрямовану на просування цінностей миру, безпеки, відповідальності, гуманізму, взаємодопомоги та стійкості.

Досвід міжнародної волонтерської служби вчить нас правильно формувати та розвивати волонтерські цінності. Багато прикладів міжнародного волонтерства та різноманітні волонтерські школи та коледжі сприяють цьому ентузіазму. На міжнародному рівні волонтерський рух демонструє тенденцію до організаційної раціоналізації. Найвідомішими волонтерськими організаціями у світі є *World Citizen Service*, *United Nations Volunteers*, Європейський альянс волонтерських організацій, Міжнародний координаційний комітет волонтерських організацій під егідою ЮНЕСКО, Асоціація волонтерських організацій і Молодіжна акція миру. Усі вони є глобальними пацифістськими організаціями, діяльність яких спрямована на вирішення соціально-гуманітарних проблем людства (допомога інвалідам і людям похилого віку), соціально-культурних проблем, інформаційно-консультативних проблем (інформаційна допомога), екологічних проблем (охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів).

Міжнародний вплив волонтерства на Україну є значним, низка міжнародних волонтерських програм, що діють в Україні, допомагають вирішувати різноманітні соціальні, екологічні та освітні проблеми. За цими програмами українські волонтери мають можливість взаємодіяти з іноземними колегами та пізнавати різні культури, сприяючи їхньому розвитку та збагачуючи свій досвід.

До того ж волонтерські програми позитивно впливають на міжнародні відносини між Україною та іншими країнами. Участь у таких програмах сприяє зміцненню культурного та соціального діалогу між Україною та іншими країнами, підвищенню рівня взаєморозуміння та співпраці. Українські волонтери беруть участь у міжнародних проєктах, спрямованих на зміцнення демократії та прав людини, розвиток міжнародного співробітництва та вирішення екологічних проблем. Такі проєкти мають значний вплив на міжнародну репутацію України та співпрацю з іншими країнами. Тож міжнародний вплив волонтерства є важливим фактором для розвитку взаєморозуміння, співпраці та міжнародного співробітництва між країнами, зокрема й Україною.

Зазначені результати є лише першим кроком для подальшого дослідження особливостей волонтерства в сучасному суспільстві та перспектив його розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	REFERENCE
Overgaard, C. (2019). Rethinking volunteering as a form of unpaid work. <i>Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly</i> , 48(1), 128–145. https://doi.org/10.1177/0899764018809419	Overgaard, C. (2019). Rethinking volunteering as a form of unpaid work. <i>Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly</i> , 48(1), 128–145. https://doi.org/10.1177/0899764018809419
Say, D., & Malynovska, N. (2022). The potential of volunteering as a part of social security in Ukraine. <i>Public Administration and Regional Development</i> , 15, 146–171. https://doi.org/10.34132/pard2022.15.07	Say, D., & Malynovska, N. (2022). The potential of volunteering as a component of social security in Ukraine. <i>Public Administration and Regional Development</i> , 15, 146–171. https://doi.org/10.34132/pard2022.15.07
Whittaker, J., McLennan, B., & Handmer, J. (2015). A review of informal volunteerism in emergencies and disasters: Definition, opportunities and challenges. <i>International Journal of Disaster Risk Reduction: IJDRR</i> , 13, 358–368. https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2015.07.010	Whittaker, J., McLennan, B., & Handmer, J. (2015). A review of informal volunteerism in emergencies and disasters: Definition, opportunities and challenges. <i>International Journal of Disaster Risk Reduction: IJDRR</i> , 13, 358–368. https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2015.07.010
Wilson, J. (2000). Volunteering. <i>Annual Review of Sociology</i> , 26(1), 215–240. https://doi.org/10.1146/annurev.soc.26.1.215	Wilson, J. (2000). Volunteering. <i>Annual Review of Sociology</i> , 26 (1), 215–240. https://doi.org/10.1146/annurev.soc.26.1.215
Баковецька, О. (2021). Волонтерський рух в Україні на сучасному етапі розвитку. <i>Літопис Волині</i> , 23, 36–41. https://doi.org/10.32782/2305-9389/2020.23.06	Bakovetska, O. (2021). The volunteer movement in Ukraine at the current stage of development. <i>Chronicle of Volyn</i> , 23, 36–41. https://doi.org/10.32782/2305-9389/2020.23.06
Горінов, П. & Драпушко, Р. (2022). Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження. Київ: Державний інститут сімейної та молодіжної політики. https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/39498/Volonterska%20diialnist%20v%20Ukraini.pdf?sequence=1&isAllowed=y	Horinov, P., & Drapushko, R. (2022). Volunteer activity in Ukraine: a socio-legal study. Kyiv: State Institute of Family and Youth Policy. https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/39498/Volonterska%20diialnist%20v%20Ukraini.pdf?sequence=1&isAllowed=y
Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про волонтерську діяльність" щодо підтримки волонтерської діяльності" від 15.08.2022 № 2519-IX. (2022). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2519-20#Text	Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine "On Volunteer Activity" to Support Volunteer Activity": No. 2519-IX of 15.08.2022. (2022). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2519-20#Text
Закон України "Про внесення змін до Закону України Про волонтерську діяльність щодо підтримки волонтерської діяльності" № 2519-IX (2022, 15 серпня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2519-20#Text	Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine "On Volunteer Activity" to Support Volunteer Activity" No. 2519-IX of 15.08.2022. (2022). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2519-20#Text
Закон України "Про волонтерську діяльність" № 3236-VI (2011, 31 березня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text	Law of Ukraine "On Volunteer Activity" № 3236-VI (2011, 31 березня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text
Закон України "Про волонтерську діяльність" від 31.03.2023 № 3236-VI (2023). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text	Law of Ukraine "On volunteer activity" No. 3236-VI of 31.03.2023. (2023). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text

Кісіль, Ю., & Кончаковська, В. (2023). Напрями удосконалення соціального і правового забезпечення волонтерської діяльності в Україні за прикладом міжнародного досвіду. <i>Соціальне і правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні в умовах безпекових викликів</i> : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції/ за заг. ред. П. В. Горінова, Р. Г. Драпушка; Навчально-науковий інститут права УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 27 квітня 2023 р.). Київ, С. 85-88. http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/40190	Kisil, Yu. Konchakovska, V. (2023). Directions for improving the social and legal provision of volunteering in Ukraine based on the example of international experience. <i>Social and legal support of volunteer activity in Ukraine in the context of security challenges</i> : materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference. edited by P. V. Horinov, R. H. Drapushka; Educational and Research Institute of Law Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University (pp. 85-88). (Kyiv, April 27, 2023) Kyiv, (pp/ 85-88). http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/40190
Міністерство цифрової трансформації України (2022, 5 грудня). Державні послуги для волонтерів — на Гіді. https://thedigital.gov.ua/news/derzhavni-poslugi-dlya-volonteriv-na-gidi	Ministry of Digital Transformation of Ukraine (2022, December 5). State services for volunteers — on the Guide. https://thedigital.gov.ua/news/derzhavni-poslugi-dlya-volonteriv-na-gidi
Податковий кодекс України: Закон від 08.12.2023 № 2755-VI. (2023). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text	Tax Code of Ukraine: Law dated 02.12.2010 No. 2755-VI. (2023). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text
Юрченко, В. (2022). Гранти є, але не для всіх. Де шукати фінансування для ГО — гайд від очільника "Українського Альянсу". <i>ШоТам</i> . https://shotam.info/hranty-ie-ale-ne-dlia-vsikh-de-shukaty-finansuvannia-dlia-ho-hayd-vid-ochilnyka-ukrainskoho-aliansu	Yurchenko, V. (2022). There are grants, but not for everyone. Where to look for funding for NGOs — a guide from the head of the Ukrainian Alliance. <i>ShoTam</i> . https://shotam.info/hranty-ie-ale-ne-dlia-vsikh-de-shukaty-finansuvannia-dlia-ho-hayd-vid-ochilnyka-ukrainskoho-aliansu
Яцюк, Т. (2023). Волонтерство, як суспільно-правовий феномен. <i>Grail of Science</i> , 28, 101–106. https://doi.org/10.36074/grail-of-science.09.06.2023.15	Yatsyuk, T. (2023). Volunteering as a socio-legal phenomenon. <i>Grail of Science</i> , 28 101–106. https://doi.org/10.36074/grail-of-science.09.06.2023.15

Конфлікт інтересів: Автори заявляють, що вони не мають фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не мають відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що один з авторів працює в установі, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів та редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

Автори не отримували прямого фінансування для цього дослідження.

Внесок авторів є рівнозначним.

Мірко Н., Ладонько Л. Міжнародне волонтерство та розвиток громадського сектору. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2023. № 6. С. 128-140. Серія. Економічні науки. [https://doi.org/10.31617/3.2023\(131\)08](https://doi.org/10.31617/3.2023(131)08)

Надійшла до редакції 03.11.2023.

Отримано після доопрацювання 14.11.2023.

Прийнято до друку 22.11.2023.

Публікація онлайн 22.12.2023.